

ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

Communication skills of school administrators in Phen District, group 2
under the Udon Thani Educational Service Area Office 1

กรรณิการ์ พูลประสาร^{1*}, ชาริ มณีศรี², สมหมาย สร้อยนาคพงษ์³
Kannika Poolprasarn^{1*}, Charee Maneesri², Sommai Sroinakpong³

^{1,2,3} หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี วิทยาเขตอุดรธานี

^{1,2,3} Master of Education Program in Educational Administration, Ratchathani University, Udon Thani Campus

Corresponding author's e-mail: Kpkannika1234@gmail.com^{1}

Received: September 13, 2024

Revised: December 25, 2024

Accepted: January 12, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับและแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 89 คน ได้มาโดยสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง .67-1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form ได้รับตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 75.42 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร รองลงมา คือ ด้านความชัดเจนของสาร และด้านผู้ส่งสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้รับสาร 2) แนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกอบรมพัฒนาทักษะการสื่อสาร เช่น การพูด การนำเสนอ การโน้มน้าวใจ ผ่านการอบรม ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญและผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จ อบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้อง เหมาะสม โดยแลกเปลี่ยนเรียนรู้และรับข้อมูลย้อนกลับระหว่างกัน ผูกเขียนข้อความสั้น ๆ ให้ชัดเจน แล้วรับการประเมินและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น สรุปรวบรวมความคิดเห็นของครู แต่งตั้งคณะทำงานกลั่นกรองข่าวสาร และติดตามประเมินผลการสื่อสาร เพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ: ทักษะการสื่อสาร, ผู้บริหารสถานศึกษา, แนวทางพัฒนา

Abstract

The objectives of this research was to study level and development guidelines for communication skills of school administrators in Phen District, Group 2, under the Udon Thani Province. The sample group used in this research included 89 administrators by selecting stratified sampling. The 5-level rating scale questionnaires with IOC of 0.67–1.00 and a reliability of 0.91. Data was collected by Google Forms program, representing 75.42percentage. Data was analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and content analysis. The results of the study found that: 1. The overall level of communication skills of school administrators in Phen District, Group 2, under the Udon Thani Province Educational Service Area Office 1 was at a high level. All aspects were at a high level. Communication channels had the highest mean score, followed by clarity of message and the sender aspect. The aspect with the lowest mean score was the receiver aspect. 2. Guidelines for developing communication skills were as follows: School administrators should attend the communication skills development training, such as public speaking, presentations, persuasion through training, field trip, the knowledge exchange with experts and successful administrators, attending practical workshops on proper and appropriate language usage by knowledge exchange and receiving feedback from one another, practicing writing clear and brief messages, then receiving evaluations and knowledge exchange with others, surveying teachers' opinions, appointing a committee to filter information, and monitoring and evaluating communication effectiveness for continuous improvement.

Keywords: communication skills, administrators, developmental guideline

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2560–2579) มุ่งหวังพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ พัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ และพัฒนาประเทศไทยให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วให้เป็นพลเมืองดี มีคุณลักษณะ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับทฤษฎีของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และยุทธศาสตร์ชาติ ได้แก่ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดวิพากษ์วิจารณ์ และแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเรียนรู้ ทักษะการใช้ชีวิต ทักษะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ (STEM) ทักษะด้านภาษา ทักษะด้านอาชีพ และทักษะด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งทักษะการสื่อสารยุคปัจจุบัน หน่วยงาน หรือองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งมีบุคลากรจำนวนมาก การบริหารเพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการแต่ละคนบุคคลย่อมมีความซับซ้อน จากการศึกษาพบว่าเมืองการค้าทั้งภาครัฐและเอกชน เกิดปัญหาในการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาเรื่องช่องทางสำหรับเผยแพร่ข่าวสารที่ล้าสมัย ขาดความน่าสนใจ หรือปัญหาการสื่อสารในระดับเดียวกันที่เกิดความไม่เข้าใจไม่สามารถปรึกษาตกลงกันได้ ทำให้มีปฏิริยาตอบสนองต่อกัน ส่งผลกระทบต่อการบริหารงานและภาพลักษณ์ขององค์กร ดังจะเห็นได้จากข่าวหรือเหตุการณ์ที่ปรากฏตามสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการประท้วง ขับไล่ หรือขอร้องให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยบางเหตุการณ์เมื่อได้รับการตรวจสอบแล้วนั้น พบว่า มีสาเหตุสำคัญมาจากความผิดพลาดของการสื่อสารของผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในสถานศึกษา ตัวอย่างเช่น กรณีที่มีการร้องเรียนให้ตรวจสอบการ

จัดสรรงบประมาณเพื่อช่วยเหลือโรงเรียนที่ประสบภัยน้ำท่วมในพื้นที่จังหวัด เมื่อปี พ.ศ. 2561 ซึ่งสาเหตุเกิดจากการสื่อสารที่ผิดพลาดระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียนแห่งหนึ่งในพื้นที่กับคณะครูและสื่อมวลชน จากการณ้ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความผิดพลาดหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการติดต่อสื่อสาร เป็นสาเหตุที่ทำให้การดำเนินการภายในองค์กรไม่เป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ เกิดการเข้าใจผิดจนนำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างบุคลากรด้วยกันเองระหว่างบุคลากรกับองค์กร จนกระทั่งระหว่างองค์กรกับสังคม ความขัดแย้งในการติดต่อสื่อสารนี้ย่อมส่งผลให้การบริหารองค์กรเกิดความล้มเหลว (จรัสโนม ศิริรัตน์, 2559)

การสื่อสารเป็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในบทบาท สิทธิ และหน้าที่ ของตนเอง เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล บทบาททางการรับส่งข้อมูล และบทบาททางการตัดสินใจการสื่อสาร จึงมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการปฏิบัติงานโดยตรง เพราะการสื่อสารที่ดีย่อมสร้างขวัญและกำลังใจต่อผู้ปฏิบัติงานการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ ต้องอาศัยทักษะการสื่อสารเป็นองค์ประกอบในกระบวนการบริหารงานกิจกรรมต่าง ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดีเพื่อขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดความสำเร็จ การสื่อสารที่ดีย่อมส่งผลให้เกิดความร่วมมือและเกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน สภาพปัญหาในการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดกรุงเทพมหานครแห่งหนึ่ง พบว่า 1) เมื่อผู้บริหารมอบหมายงานให้กับครูที่มีประสบการณ์และอยู่มานานในโรงเรียน มักจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือ 2) การมอบหมายงานเป็นลายลักษณ์อักษร พบว่าบุคลากรบางคนไม่อ่าน และไม่รับทราบ ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน 3) การสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ อีเมล มักพบปัญหากรณีที่บุคลากรไม่ได้เปิดดู และ 4) การทำงานของบุคลากรเกิดความสับสน เนื่องจากฝ่ายบริหารขาดการสื่อสาร และสั่งการไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ทำให้เกิดความสับสนไม่ชัดเจน (ยิ่งลักษณ์ ระววยทรง, 2557)

การสื่อสารในองค์กรจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารองค์กรประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาสังคม การดำเนินการใด ๆ ของสถานศึกษาย่อมส่งผลต่อสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ กระบวนการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลโดยปราศจากความขัดแย้งจึงเป็นภารกิจที่ทำนายสำหรับผู้บริหาร ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในกระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ตลอดจนสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งภายในสถานศึกษาล้วนเกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารทั้งสิ้น ผู้บริหารทุกคนจึงควรเป็นนักสื่อสารที่ดีโดยจะต้องมีความสามารถในการใช้ศิลปะในการสื่อความหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกที่พึงพอใจและเต็มใจที่จะทำงานให้สำเร็จ ตามที่ได้รับมอบหมายไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ที่ได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารที่ควรจะเป็นในสถานศึกษา พบว่า ในการติดต่อสื่อสารทุกด้านภายในองค์กรนั้น มีส่วนสำคัญในระดับสูงต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ การติดต่อสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและการดำเนินการทุกมิติของการบริหารภาระงานต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้องค์กรสามารถดำเนินงานไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา สถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 พบว่า การสื่อสารที่ไม่ชัดเจน ขาดความกระชับ ทำให้เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อน การขาดการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ข้อมูลไม่ทันสมัยหรือขาดความต่อเนื่อง ความไม่เข้าใจในวัฒนธรรม ค่านิยม และความหลากหลายของผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นคนรุ่นใหม่ และมีผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งใหม่ ขาดความเป็นมืออาชีพในการนำเสนอและการแสดงออกทางวาจาและท่าทาง ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นปัญหาเหล่านี้จำเป็นต้องมีการฝึกอบรม และพัฒนาทักษะการสื่อสารสำหรับผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการประสานงานภายในสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา

(สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1, 2566)

จากเหตุผลและปัญหาดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุง พัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาและการทำงานของครู นำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1 และผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาเป็นแนวคิดหรือความเชื่อที่เกิดขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ที่สามารถอธิบาย พฤติกรรมการบริหารองค์การทางการศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และสามารถนำไปประยุกต์ และปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมของแต่ละยุคสมัย มีนักวิชาการได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา ความว่า ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (situation leadership theory) ทั้งทฤษฎีคุณลักษณะและทฤษฎีพฤติกรรมภาวะผู้นำได้พยายามค้นหารูปแบบ ความเป็นผู้นำที่ดีที่สุดในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เป็นทฤษฎีสากล (universal theory) ปรากฏว่าไม่มีรูปแบบภาวะผู้นำใดที่เหมาะสมในทุกสถานการณ์ กระบวนทัศน์ทางภาวะผู้นำจึงเปลี่ยนเป็นการศึกษาที่แบบของผู้นำที่ขึ้นอยู่กับผู้ตามและสถานการณ์ หมายถึง ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ จึงเน้นที่ความสำคัญองค์ประกอบของสถานการณ์ ได้แก่ ลักษณะของงาน สภาพแวดล้อมภายนอก และลักษณะนิสัยของผู้ตาม เป็นต้น องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ จะมีผลต่อประสิทธิภาพของผู้นำขึ้นอยู่กับการรับรู้ของผู้นำตามสถานการณ์นั้น ๆ ผู้นำจะต้องปรับเปลี่ยนแบบของผู้นำให้เหมาะสมหรือสอดคล้องกับสถานการณ์นั้น (บัญชา บุญบำรุง, 2561)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร ซึ่งทักษะการสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารด้วยวาจา การเขียน การฟัง การแสดงออก การใช้สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมถึงการเลือกใช้ช่องทางและรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอด แลกเปลี่ยน และรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความคิด ความรู้สึก และประสบการณ์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

องค์ประกอบของการสื่อสาร ผู้วิจัยนำแนวคิดของ Berlo (1960) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

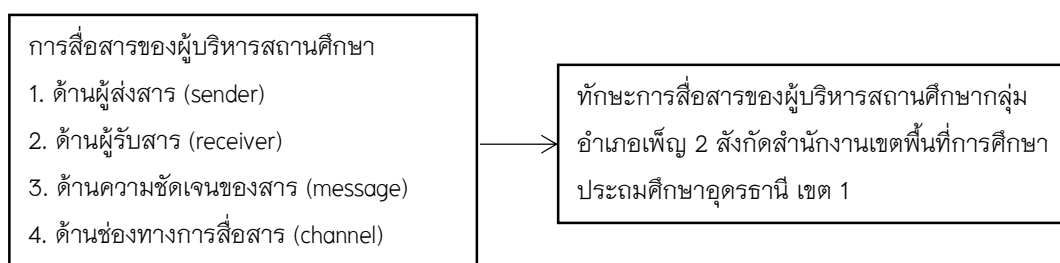
1. ด้านผู้ส่งสาร (sender) หมายถึง ความรู้ ทักษะ ทักษะคิด ระดับความเชื่อมั่นในตนเอง ความสามารถในการถ่ายทอดความคิดและประสบการณ์ของผู้ส่งสารอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้านผู้รับสาร (receiver) หมายถึง ความสนใจ ทักษะคิด ความเข้าใจ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมของผู้รับสาร ซึ่งจะส่งผลต่อการรับรู้และตีความหมายของสารที่ได้รับ
3. ด้านความชัดเจนของสาร (message) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและถ่ายทอดสารให้มีความชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะสมกับผู้รับสาร และตรงตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร

4. ด้านช่องทางการสื่อสาร (channel) หมายถึง การเลือกใช้สื่อหรือช่องทางที่เหมาะสมในการส่งสาร เพื่อให้การสื่อสารมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับสารและผู้รับสาร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาของ Berlo (1960) ประกอบด้วย 1) ด้านผู้ส่งสาร (sender) 2) ด้านผู้รับสาร (receiver) 3) ด้านความชัดเจนของสาร (message) และ 4) ด้านช่องทางการสื่อสาร (channel) กรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงตามภาพที่ 1 ดังนี้

ตัวแปรที่ศึกษา

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีขอบเขตการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในกลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 16 แห่ง และกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 118 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Mogan (1970) ได้มาด้วยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) และสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำแนกเป็น ข้าราชการครู จำนวน 96 คน พนักงานราชการ (ครู) จำนวน 4 คน ครูธุรการ จำนวน 7 คน ครูพี่เลี้ยง จำนวน 6 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 4 คน และครูทรงวุฒิ จำนวน 1 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง .67–1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .91 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามออนไลน์ผ่าน google form

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ google form กับกลุ่มตัวอย่าง แล้วตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลจากแบบสอบถามไปประมวลผล และการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังต่อไปนี้

4.1 วิจัยเชิงปริมาณตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ระดับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นภาพรวมและรายด้าน นำผลการวิเคราะห์มาแปลผลตามแนวคิดของ Best & Khan (1998)

4.2 วิจัยเชิงคุณภาพตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 นำข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ระดับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

ด้าน	ทักษะการสื่อสาร	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะการสื่อสาร
1	ด้านผู้ส่งสาร	4.05	.78	มาก
2	ด้านผู้รับสาร	4.04	.76	มาก
3	ด้านความชัดเจนของสาร	4.05	.82	มาก
4	ด้านช่องทางการสื่อสาร	4.11	.74	มาก
	รวม	4.07	.77	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .77) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .74) รองลงมา คือ ด้านผู้ส่งสาร ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .78) และด้านความชัดเจนของสาร ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .82) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้รับสาร ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .76)

แนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ด้านผู้ส่งสาร มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกอบรมด้านทักษะการสื่อสาร เช่น การพูดในที่สาธารณะ การนำเสนอ การโน้มน้าวใจ เพื่อฝึกฝนและพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การบริหารและการสื่อสาร รวมถึงศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาอื่น ๆ ที่มีความโดดเด่น ด้านการสื่อสาร ซึ่งจะได้อะไรรู้เทคนิคและประสบการณ์ตรงจากผู้มีความสามารถ

2. ด้านผู้รับสาร มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารได้ฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิคต่าง ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับในการใช้ภาษาระหว่างผู้บริหารด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาที่เหมาะสม

3. ด้านความชัดเจนของสาร มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ เช่น ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อความในกล่องสนทนา แล้วให้ผู้อื่นประเมินความเข้าใจ ศึกษาตัวอย่างการเขียนข้อความสั้น ๆ ที่ดีจากแหล่งต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ หรือจากองค์กรที่มีชื่อเสียง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้บริหารด้วยกันเองในการเขียนข้อความสั้น ๆ

4. ด้านช่องทางการสื่อสาร มีแนวทางพัฒนาดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของครูเกี่ยวกับประเด็นข่าวสารที่ต้องการรับรู้ ผ่านการสำรวจหรือการประชุมระดมความคิดเห็น แต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนจากครูเข้าร่วมในการกลั่นกรองและพิจารณาความเหมาะสมของข่าวสารก่อนการแจ้งไปยังครูทั้งหมด รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลความเข้าใจของครูต่อข่าวสารที่แจ้ง เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ระดับทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านช่องทางการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านผู้ส่งสาร และด้านความชัดเจนของสาร ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านผู้รับสาร ที่เป็นเช่นเพราะความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องติดต่อประสานงานกับบุคคลหลายฝ่าย ทำให้ต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี มีความตระหนักถึงความสำคัญของทักษะการสื่อสารและพยายามพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยิ่งลักษณ์ วรรวยทรง (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การสื่อสารของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสารของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ ศิลป์โพนุลย์พานิช (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา ปานศรีแสง (2564) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุมวัน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของ

ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการเลือกใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะในการใช้ภาษาพูด/เขียนในการสื่อสาร และผู้บริหารสถานศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อการสื่อสารกับผู้อื่น รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีความมั่นใจและเชื่อมั่นในตนเองในการสื่อสาร ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการเสริมสร้างความมั่นใจและเชื่อมั่นในการสื่อสารของผู้บริหารเพราะเป็น สิ่งสำคัญ เช่น การอบรมพัฒนา การสร้างประสบการณ์ การสนับสนุนและให้คำปรึกษา เป็นต้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของยิ่งลักษณ์ ะรวยทรง (2557) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ ศิลป์โพนุลย์พานิช (2558) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา ปานศรีแสง (2564) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้ส่งสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารใช้สื่อต่าง ๆ เช่น รูปภาพ ตัวเลข แผนภูมิกราฟ เพื่ออธิบายข่าวสารที่เข้าใจยากให้เข้าใจง่ายขึ้น รองลงมาคือ ผู้บริหารแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนตรงกับความเป็นจริง โดยไม่มีการบิดบัง และผู้บริหารสถานศึกษาเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่สอดคล้องกับลักษณะของผู้รับสาร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย และตรงประเด็น สุภาพ และเหมาะสมกับกาลเทศะ ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารได้รับการฝึกอบรมเสริมทักษะการใช้ภาษาและการสื่อสารที่ชัดเจน กระชับ ตรงประเด็น รวมถึงการปรับปรุงตนเองอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของยิ่งลักษณ์ ะรวยทรง (2557) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ ศิลป์โพนุลย์พานิช (2558) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา ปานศรีแสง (2564) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า ด้านผู้รับสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เนื้อหาสาระของข่าวสารที่ผู้บริหารแจ้งมีแหล่งที่มาที่น่าเชื่อถือ รองลงมาคือ ข้อมูลข่าวสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาสื่อสารออกไปมีการจัดลำดับข้อมูลอย่างเหมาะสม ผู้รับสารสามารถเข้าใจข้อมูลได้อย่างง่ายดาย และผู้บริหารมีการทบทวนงาน ทบทวนคำสั่ง เพื่อให้การปฏิบัติงานของครู มีความความเที่ยงตรง เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสื่อสารโดยใช้ข้อความสั้นกระชับเข้าใจง่ายเพื่อให้ครูมีความเข้าใจตรงกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารฝึกฝนทักษะการสรุปและนำเสนอข้อมูลอย่างกระชับและตรงประเด็น รวมถึงการปรับปรุงวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับผู้รับสารและบริบทต่าง ๆ นอกจากนี้การเลือกใช้สื่อประกอบ เช่น ภาพประกอบ แผนผังความคิด ช่วยให้การสื่อสารชัดเจนและกระชับขึ้นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของยิ่งลักษณ์ ะรวยทรง (2557) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัย

ของจุฬามาศ ศิลป์ไพบุลย์พานิช (2558) ผลการวิจัยด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา ปานศรีแสง (2564) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า ด้านความชัดเจนของสาร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านช่องทางการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก มีการกระจายตัวน้อย เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก รายข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข่าวสารที่ผู้บริหารสถานศึกษานำมาสื่อสารให้ครูทราบมีความถูกต้องทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้ social media ในการแจ้งข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ เช่น ไลน์ รวมถึงเว็บไซต์ของสถานศึกษา และเมื่อมีเหตุการณ์สำคัญหรือเร่งด่วนผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสื่อสารกับครูในสถานศึกษาโดยใช้ช่องทางที่รวดเร็วและเหมาะสม เช่น ไลน์ อีเมล และเอสเอ็มเอส เพื่อใช้โต้ตอบปรึกษาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ เนื้อหาสาระของข่าวสารที่ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งมีความเหมาะสม และสอดคล้องกับความคิดเห็นของครู เช่น แจ้งรายละเอียดเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะของครูอย่างชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้เพราะผู้บริหารศึกษาและทำความเข้าใจครูอย่างลึกซึ้งก่อนกำหนดเนื้อหาสาระ อาจใช้การสอบถามความคิดเห็นหรือ แบบสำรวจต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลมาปรับให้เนื้อหาสาระสอดคล้องมากขึ้น นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงความแตกต่างรายบุคคล และปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมตามกาลเทศะด้วยสอดคล้องกับผลการวิจัยของยิ่งลักษณ์ ระววยทรง (2557) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฬามาศ ศิลป์ไพบุลย์พานิช (2558) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2562) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของอมรา ปานศรีแสง (2564) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านผู้ส่งสาร มีข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา ดังนี้ ศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และควรแสดงความเคารพ ให้เกียรติและรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาที่ได้รับการเสนอแนะ คือ ผู้บริหารควรศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การศึกษาต่อ และผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกอบรมด้านทักษะการสื่อสาร เช่น การพูดในที่สาธารณะ การนำเสนอ การโน้มน้าวใจ เพื่อฝึกฝนและพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องผ่านการอบรม การศึกษาต่อ เพื่อเสริมสร้างความรู้และทักษะในด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการสื่อสาร รวมถึงศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาอื่นๆ ที่มีความโดดเด่นด้านการสื่อสาร ซึ่งจะได้เรียนรู้เทคนิคและประสบการณ์ตรงจากผู้มีความสามารถ

2.2 ด้านผู้รับสาร สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรตนเองพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาที่เหมาะสม และควรยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ไม่ดื้อรั้นหรือปฏิเสธโดยปราศจากเหตุผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลารณ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาที่ได้รับการเสนอแนะ คือ พัฒนาอย่าง

ต่อเนื่อง รวมถึงแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาที่เหมาะสม และผู้บริหารสถานศึกษาควรอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมโดยวิทยากรผู้เชี่ยวชาญด้านการสื่อสาร เพื่อให้ผู้บริหารได้ฝึกฝนและเรียนรู้เทคนิคต่างๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และให้ข้อมูลป้อนกลับในการใช้ภาษาระหว่างผู้บริหารด้วยกันเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงแสวงหาแนวปฏิบัติที่ดีจากสถานศึกษาอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ภาษาที่เหมาะสม

2.3 ด้านความชัดเจนของสาร สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้บริหารด้วยกันเองก่อนที่จะสื่อสารให้ผู้ได้บังคับบัญชาได้ทราบข้อมูล และควรใช้ภาษาที่เรียบง่าย ชัดเจน กระชับ และตรงประเด็น หลีกเลี่ยงคำศัพท์ที่ซับซ้อน สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาที่ได้รับการเสนอแนะ คือ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้บริหารด้วยกันเอง และผู้บริหารสถานศึกษาควรฝึกเขียนข้อความสั้น ๆ เช่น ข้อความบนสื่อสังคมออนไลน์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือข้อความในกล่องสนทนา แล้วให้ผู้อื่นประเมินความเข้าใจ ศึกษาตัวอย่างการเขียนข้อความสั้น ๆ ที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ หรือจากองค์กรที่มีชื่อเสียง และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้ข้อมูลป้อนกลับระหว่างผู้บริหารด้วยกันเองในการเขียนข้อความสั้น ๆ

2.4 ด้านช่องทางการสื่อสาร สามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ควรสื่อสารให้มีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ ความน่าเชื่อถือ รองลงมาคือ ควรสำรวจความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารที่ต้องการรับรู้ เช่น การประชุมระดมความคิดเห็นของครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา และควรใช้สื่อบุคคลสำหรับการสื่อสารที่ละเอียดอ่อน ส่วนการแจ้งข่าวสารทั่วไปอาจใช้สื่อมวลชน ตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยของจุฑามาศ ศิลป์ไพบูลย์พานิช (2558) ผลการวิจัยพบว่า ด้านช่องทางข่าวสารควรมีความต่อเนื่องและความสม่ำเสมอ ความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับผลการวิจัยของศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2566) ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาที่ได้รับการเสนอแนะ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของครูเกี่ยวกับประเด็นข่าวสารที่ต้องการรับรู้ ผ่านการสำรวจหรือการประชุมระดมความคิดเห็น และผู้บริหารสถานศึกษาควรสำรวจความคิดเห็น แต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนจากครูเข้าร่วมในการกลั่นกรองและพิจารณาความเหมาะสมของข่าวสารก่อนการแจ้งไปยังครูทั้งหมด รวมทั้งมีการติดตามและประเมินผลความเข้าใจของครูต่อข่าวสารที่แจ้ง เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบบูรณาการ 4 ด้าน ดังนี้ ด้านผู้ส่งสาร เน้นการพัฒนาผ่านการศึกษาต่อเนื่องและการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยเฉพาะ เช่น การพูดในที่สาธารณะ การนำเสนอ และการโน้มน้าวใจ ด้านผู้รับสาร มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาที่เหมาะสมผ่านการเรียนรู้จากสถานศึกษาต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ ด้านความชัดเจนของสาร ใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารด้วยกันก่อนสื่อสารกับผู้ได้บังคับบัญชา และด้านช่องทางการสื่อสารพัฒนาระบบการสื่อสารแบบผสมผสานที่เน้นความต่อเนื่องและความน่าเชื่อถือ

แนวทางการพัฒนาเชิงระบบแบบมีส่วนร่วม ควรการแต่งตั้งคณะทำงานที่มีตัวแทนครูร่วมกลั่นกรองข้อมูลข่าวสาร การสำรวจความต้องการและความคิดเห็นของครูก่อนการสื่อสาร การติดตามและประเมินผลความเข้าใจของครูต่อข่าวสารที่ได้รับ และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการสื่อสารอย่างต่อเนื่องมีการบูรณาการเทคโนโลยีกับการสื่อสารอย่างเหมาะสม การใช้โซเชียลมีเดียเป็นช่องทางหลักในการสื่อสารข้อมูลทั่วไป การเลือกใช้การสื่อสาร

แบบตัวต่อตัวสำหรับเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และการพัฒนาระบบการสื่อสารฉุกเฉินผ่านช่องทางที่หลากหลาย เช่น ไลน์ อีเมล และเอสเอ็มเอส

องค์ความรู้ใหม่เหล่านี้นำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่เป็นระบบ มีการบูรณาการเทคโนโลยี และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งแตกต่างจากแนวทางการพัฒนาแบบดั้งเดิมที่มักเน้นการพัฒนาทักษะของผู้บริหารเพียงด้านเดียว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านผู้ส่งสาร ควรฝึกฝนและพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอ ควรเพิ่มประสบการณ์การสื่อสารในสถานการณ์ต่าง ๆ สร้างบุคลิกภาพและทัศนคติที่เหมาะสม รับการสนับสนุน คำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และจัดการกับความกดดันจากบทบาทผู้นำโดยเรียนรู้จากประสบการณ์

1.2 ด้านผู้รับสาร ผู้บริหารควรฝึกฝนทักษะการใช้ภาษาอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปประเด็นให้กระชับและตรงประเด็น ศึกษาบริบทและลักษณะผู้รับสารเพื่อเลือกใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและรับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

1.3 ด้านความชัดเจนของสาร ควรฝึกทักษะการสรุปและนำเสนอข้อมูลอย่างกระชับ ตรงประเด็น ใช้สื่อประกอบเพื่อช่วยสื่อสารให้เข้าใจง่ายขึ้น เช่น ภาพประกอบ แผนผังความคิด และปรับวิธีการสื่อสารให้เหมาะสมกับบริบท เวลา และผู้รับสาร

1.4 ด้านช่องทางการสื่อสาร ควรศึกษาและทำความเข้าใจครูอย่างลึกซึ้ง สอบถามความคิดเห็นก่อนกำหนดเนื้อหา ดำเนินถึงความต้องการบุคคลของครู ปรับเนื้อหาให้เหมาะสมตามกลุ่มเป้าหมาย และติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับปรุงเนื้อหาให้สอดคล้องมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ การทำงานของการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

2.2 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มอำเภอเพ็ญ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ศิลป์โพนบุญพานิช. (2558). *ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการติดต่อสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในการสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- จรัสโนม ศิริรัตน์. (2559). *ปัญหาการติดต่อสื่อสารของบุคลากรในองค์กร: กรณีศึกษาลำานักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. บรรณศาสตร์ มศว, 9(1), 57-66.*
- บัญชา บุญบำรุง. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*

- ยิ่งลักษณ์ ระรวยทรง. (2557). การสื่อสารของผู้บริหารกับประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย ศิลปากร.
- ศิริรัตน์ วงศ์คำจันทร์ และชลธารณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์. (2566). ทักษะการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 2. *วารสาร มจร อุบลราชธานี*, 8(3), 825-838.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1. (2566). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. *อุดรธานี: ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.*
- อมรา ปานศรีเล้ง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลใน การบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตปทุม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ และพิมพ์พรณ เพชรสมบัติ. (2562). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 13(1), 136-144.
- Berlo, D. K. (1960). *The Process of Communication: An Introduction to Theory and Practice*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Best, J. W. & Khan, J. V. (1998). *Research in education* (8th ed). Boston: Allyn & Bacon.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.